

BOHUSLÄN

Munkedals- bygd

Nr 4

1974

Årg. 5

MUNKEDALS HEMBYGDS- OCH FORNMINNESFÖRENING

Inför ett 10-årsjubileum

*"Lyssna till den granens susning
vid vars rot Ditt bo är fäst."*

Detta citat, hämtat från Viktor Rydbergs översättning av Kalevalasångerna, må utgöra devis på dessa små funderingar vid det gångna decenniet. Denna vår bygd, vid älvarna och Gullmaren, har sett en stark hembygdsrörelse födas och tillväxa, i en icke anad omfattning. Sålunda utgör medlemsanslutningen omkring 550 personer, medlemmar, från att vid starten ha varit ett 10 à 15 stycken. Våra hembygdsvänner äro idealister, vars enorma insats vi äro djupt ödmjuka och tacksamma för. Det är att betrakta som en övermåttan stor och stimulerande uppgift, att ha förmånen att arbeta för denna vår bygds kulturhård. Man hyser stor respekt för såväl dem som gjort ett stort och uppoffrande arbete i styrelserna, som alla frivilliga krafter, som under de gångna åren arbetat i det tysta och ombesörjt förplägnader vid sammankomster i syfte att åstadkomma trevnad och samhörighet. Detta får ej glömmas. En medlem ur de djupa leden har kommit till våra sammankomster och utfärder och städse mötts av hjärtlighet och känt sig välkommen.

Detta kan jag därför nämna med uppriktigt tacksamhet.

Vi ha haft förmånen att ha folk som gjort jätteinsatser i hembygdsföreningen just därför, att det är för den egna föreningen, för hembygden, som arbetet sker med vidhållande av det fäderneärvda, det gamla, värdefulla fosterländska, det traditionsbundna och det bästa. Krafter finns i rörelse, som vill bryta ner det förgångna och det fosterländska. De vill göra gällande att vårt land, vårt religiösa liv och vår landsbygd inte är värda att vårda. Den gamla tiden var icke i alla avseenden god — det kan understrykas — men vår generation har nu förmånen att plocka de bästa bitarna av ett vidsträckt traditionsrikt mönster, av en levande fäderneärvd kultur. Positiva är de möjligheter hembygdsföreningen har att erbjuda vår tid såsom vård av byggnader, fornminnesvård, föremåls-samling till museet, fasta fornfynd, hemslöjd, dialektforskning, anteckningar om levnadsminnen, naturvård, folkdräkter och folkdans, folkvisor, ja allt som ligger i nationalromantikens litterära och konstnärliga inriktning och som gjorts levande i en framställning av fädernas hem och hård.

Här finns, sida vid sida, både en gammal bondekultur och en kyrklig tradition, som vi vill slå vakt om, ur det fäderneärvda samt en sekelgammal industritradition, det vill säga arv, som går långt tillbaka. Vi ha i vår bygd hållristning vid Lökeberg, boplatshögar vid Hensbacka och Skälleröd, gravhögar vid Ekenäs, Möe och Odsby och det finns även en muntlig tradition om kung Östens strid vid Foss kyrka, om drottning Gunilla, härskarinnan vid fästet Korsborg och dessutom om Gyldenlöwefejden, kring orostider vid kviströmspasset mot 1700-talets slut. Därjämte finns det minnen från den andliga odlingens män, Thomas Thorild, född i Blåsopp, Svarteberg, och framför allt Pontus Wikner, uppväxt kring Kaserna i Foss.

Det är bevarandet av dessa minnen från flydda tider Munkedals hembygdsförening

Ej mindre än 130 personer hade samlats på Åtorps herrgårdsrestaurant den 2 nov. för att fira Munkedals fornminnes- och hembygdsförenings 10-åriga tillvaro. Högtidligheten började med att samtliga intog middag vid ett rikt dukat bord, varefter föreningens ordförande Alfred Carlsson, lämnade en historik över händelser och skeenden som ägt rum under den tid föreningen varit verksam. I ett underhållningsprogram framträdde skådespelaren Folke Hamrin, Hedekas, och läste ur diktsamlingar vilket inslag tilldrog sig allas uppskattning. Einar Dahlqvist framförde sånger

slagit vakt om, i sin mångfasetterade verksamhet under, i historiskt perspektiv betraktat, korta 10-årsepok.

Nedtecknandet av dessa rader har skett på ett avstånd från hembygden, i en mindre lägenhet med bakgård och i kontakt med en larmande storstad, långt från den miljö som beskrivits. Jag ägnar i rikt mått tack till pionjärerna i Munkedals hembygdsförening samt till alla krafter, som arbetat för vår bygd under de gångna åren. Till sist ett citat ur en dikt av Karlfeldt:

*Mina fäder, jag ser Er i drömmarnas
stund
och min själ blir beklämd och vek.
Jag är ryckt som en ört, ur sin
gröningsgrund,
halvt nödd, halvt villig, Er sak jag svek.*
Gunnar Dahlqvist.

till ackompanjemang på piano av Gunilla Sohlberg. En mästare på dragspel var Svein Strömberg, som framförde musik av delvis klassisk stil. Åke Lindström sjöng några sånger till gitarr och bröderna Yngve och Ivan Carlsson bidrog med dels fiollåtar, dels musik till dragspel och fiol. Det minsta instrumentet trakterade Ingvard Karlsson som utförde musik på munspel.

Till sist förekom allsång varpå Karl Foss hyllningstalade och överlämnade blommor till den jubilerande föreningen och framförde ett tack till de medverkande.

Hembygdsföreningens oktoberpromenad

Den andra av hembygdsföreningens terrängvandringar var inte fullt så fuktig som den i september. Denna gång hade en bana lagts med start och mål vid Hede och med utgrening till Kleva och trakterna däromkring. Vandringen ägde rum på den tid av året då lövträden är mest färgflammande

men med en väderlekstyp som påminde om fuktmättat dis. Sommarsolen hade i viss mån ersatts med höstskärpa. En blek sol försökte ändå göra sig påmind fram på dagen med ett gulmilt skimmerljus.

Ett 40-tal personer deltog i promenaden och ett 15-tal frågor var anslagna utefter

banan. De bästa resultaten uppnåddes av Allan Johansson med 15 rätt, Thorsten Thorén 14 rätt, Märta Dahlberg, Agnes Stålfors, Sven Johansson, Inga-Lill Pers-

son, Ernst Dahlberg och Roger Litzén, alla 13 rätt. Banläggare var Vivan Nicklasson. Föreningen hoppas att under nästa vår anordna flera promenader i omgivningarna.

Hembygdens dag

Den 27 oktober firade hembygdsföreningen sin traditionella Hembygdens dag, denna gång till Foss kyrka, där också detta firande ägde rum första gången 1970. Sedan dess har denna högtidlighet firats i Håby 1971, Valbo-Ryr 1972 och Munke-dals kapell 1973. I Foss kyrka predikade i år, liksom under föregående år, kyrkoherde Nils Granström inför en menighet på omkring 170 personer. Från orgelläktaren sjöng ungdomskören under ledning av kantor Ella Wallström, Dingle.

Efter högmässan blev det samling i församlingshemmet där föreningens ordförande A. Carlsson hälsade samtliga välkomna varefter följde kyrkkaffe. I ett program i den seriösa stilen följde därpå sånger av ungdomskören under ledning av kantor E. Wallström. Sedan var det 12-åriga Miriam Petterssons tur att framträda och hon utförde först på piano Für Elise av L. van Beethoven varpå följde Sonatine av M. Cle-

menti, op. 36 nr 3. Men Miriam spelade inte bara piano, hon kunde traktera även gitarr och sjöng först "Ditt Gennesaret" av H. Howard och sedan en sång "Är du glad". Miriam, som tillsammans med sina föräldrar hade rest från Ed, fångade verkligen allas hjärtan med sin sång och sitt spel. Hon spelar nästan aldrig annat än seriösa saker och hon har redan hunnit med att framträda på andra platser, t. ex. för något år sedan i Bengtsfors, där hon vid en amatörtävling fick en hedrande placering som trea. Miriam började spela redan vid sju års ålder och hon uttrycker själv att hon trivs med att spela klassiskt. Allas förhoppning vid Hembygdens dag var, att ännu någon gång få höra och lyssna till Miriams kunnande, ty denna 12-åring var verkligen en upplevelse, när hon gav prov på sin konst och visade sig vara ett musikens underbarn. Kyrkoherde Granström framförde till sist ett tack till Hembygdsföreningen och till samtliga medverkande.

Hembygdsföreningens årsprogram 1975

22 febr. Nyinsatt program med musik och underhållning samt auktion i Tingshuset, Kviström, kl. 17.00.
8 mars Årsmöte i Folkets Hus.

23 mars Besök vid Alingsås museum. Efteråt samkväm på ett av stadens konditorier. Anmäl. till bussfärd efter nyår per tel. 104 77.

Övriga utflykter, resor och sammankomster (preliminära)

19 maj Gökotta.
21 juni Wiknerspel.
12 juli Gotland 5 dgr.
17 aug. Kaserna.

7 sept. Hemlig färd med buss.
19 okt. Hembygdens dag (Håby).
8 nov. Avslutning.

Vågrätt och lodrätt

Den i nr 3 av Munkedalsbygd bifogade korsordsgåtan har rönt stort intresse. Vid granskning av lösningarna har det visat sig att flertalet klarat uppgiften.

Rätta svar:

Vågrätt: 1. Svanar. 4. Trivas. 8. Askersund. 10. Dik ad. 11. Döttrar. 14. Ärpar. 15. Sonat. 16. Gasol. 18. Nysågat. 21. Spärr. 22. Västergök. 24. Flagga. 25. Dystra.

Lodrätt: 1. Skalda. 2. Ark. 3. Rösta. 5. Roddbåt. 6. Vadköping. 7. Sander. 9. Est. 12. Torshälla. 13. Renen. 15. Slarvig. 16. Gustaf. 17. Stekta. 19. Ystad. 20. Åar. 23. Get.

De tre först påträffade rätta lösningarna erhöll priser: 1. Lisa Johansson, Björöd, 15 kr., 2. Arne Hagberg, Fisketorp, 10 kr., 3. Ragnhild Holmqvist, Centrum, 5 kr.

Glimtar ur en bygds historia

Hede Fornminnes- och Hembygdsförening har nyligen utgivit en årsskrift vars innehåll berör Sörbygdens härad. Årsskriften är omfattande och avhandlar en grundlig analys över bygdens historia från timadskeden fram till vår tid. Utförligt och välredigerad är beskrivningen över en kom-munkrönika, förtroendemän i pastoraten

och de kommunala organen, ävenså en intressant befolkningsstatistik för 1973. Innehållet är rikhaltigt och omväxlande samt lämnar även stoff till levnadsöden under gången epok. Hembygdsföreningens verksamhet har ägnats stort utrymme och ett bra bildmaterial förhöjer årsskriftens värde.

Studiecirkel i höst:

KÄNN DIN BYGD!

Vi studerar Munkedal som det en gång var, och som det är nu.

Kursledare: Alfred Carlsson.

Studiebesök ingår i kursen.

Anmälan till kursledaren, tel. 10477 eller till Ingrid Rönberg, tel. 10131.

Vid behov av taxi

ring 303 62, 301 62 Hedekas Taxi

Kurt Johansson, Tage Wilhelmsson
Nordby, Hedekas

— Bekvämlig buss för sällskaps- och turistresor —